

Iz italijanskega gospodarstva

S kraljevim dekretom se ukinja: Narodni svet korporacij, osrednji korporacijski odbor, korporacije, medministrski vzporedni odbor za oskrbo, razdeljevanje in cene industrijskih in kmetijskih proizvodov ter medministrski odbor za avtarkijo. Hkrati se razveljavlja vrsta zakonov, ki se tičejo gornjih odborov oz. ustanov. Novi dekret nadalje določa: **Spravi poskusi v kolektivnih sporih** pri delu, ki so jih opravljale korporacije v smislu čl. 13. zakona z dne 5. 2. 1934, se poverjajo spravnemu kolegiju, ki ga od časa do časa skliče minister za industrijo, trgovino in delo glede na značaj in predmet posameznih sporov. Sindikalna združenja pa lahko še sklepajo kolektivne gospodarske pogodbe za kolektivno ureditev odnosov med posameznimi poklicnimi kategorijami. Te pogodbe pa so obvezne za združenja in posamezne zastopnike kategorij, če se odobrijo s kraljevim dekretom po predložitvi ministrskemu svetu na predlog ministra za industrijo, trgovino in delo ter v sporazumu s pristojnimi ministri. Za sankcije v primeru neizpolnjevanja pogodb so veljavni zakoni za kolektivne pogodbe. Kolektivne gospodarske pogodbe, ki so jih korporacijski organi ob uveljavljanju tega dekreta že odobrili, se lahko objavijo z dekretom šefa vlade, prvega ministra državnega tajnika in na predlog ministra za industrijo, trgovino in delo ter v sporazumu z interesiranimi ministri. Pristojnost ukinjenega medministrskega odbora za avtarkijo preide glede industrijskih naprav na ministra za industrijo, trgovino in delo, ki rešuje vse prošnje za pooblastila v sporazumu s prizadetimi upravami.

Letošnja italijanska vinska letina bo dala po sedanjem stanju vinogradov 43 do 44 milijonov hl, za 8 do 9 milijonov hl več ko lani. Ker se obeta tako dobra letina, je izdala vlada vsem prefektom navodilo, da takoj prekličejo vse zapore vin. (Vladna navodila smo v celoti objavili v prejšnji številki.)

Poravnajte naročnino!

Ob 100 letnici Vevč (Dalje.)

Iz teh podatkov je razvidno, da vina proizvodnje celuloze ni v skladu s proizvodnjo papirja. Zlasti je treba upoštevati, da uporablja italijanska tekstilna industrija za surovine velike količine celuloze. Zaradi tega italijanska proizvodnja celuloze, ki temelji predvsem na izkoriščanju domačih surovin, med katerimi pa ni dovolj lesa, ni zadostna za kritje potrebe. Radi tega se delajo nove tovarne za celulozo, od katerih jih je nekaj že začelo obratovati.

Uvoz celuloze je znašal leta 1936. 2.200.000 met. stotov v vrednosti 196 milijonov lir, leta 1937. 2.480.000 stotov v vrednosti 342 milijonov lir, leta 1938. pa 2.640.000 met. stotov v vrednosti 391 milijona lir. Celuloza prihaja največ iz Nemčije in nordijskih držav. Uvoz papirja ni bil zneten, saj je znašal 1938 komaj 53.000 met. stotov v skupni vrednosti 18 milijonov lir.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani so bolj ali manj znatno udeležene pri nasled-

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

IZKljučno ZASTOPSTVO ZA OGLASE iz Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-CHIARI (Brescia).

Bolgarske državne finance

Iz ekspozice finančnega ministra Božilova

Ob predložitvi zakonskega načrta o izrednem državnem proračunu v višini 5.782 milijonov levov in posebnega stavbenega kredita dveh milijard levov je podal finančni minister Božilov pregled o bolgarski finančni politiki in bolgarskih drž. financah.

Najprej je podal kratak pregled o razvoju bolgarskih financ. Leta 1938. je znašal bolgarski državni proračun približno 7 milijard levov in ta vsota se more smatrati kot podlaga za mirno dobo. Leta 1939. je nastel proračun na 7,6, l. 1940. na 8,4, l. 1941. na 10,1, leta 1942. na 14,4 in l. 1943. na 21,8 milijarde levov. Skupno z raznimi izrednimi izdatki pa je izdala Bolgarska od l. 1938. do 1943. nad 103 milijarde levov. V mirni dobi bi znašali ti izdatki le 42 milijard levov.

Ti izdatki so se mogli kriti le z zvišanjem rednih dohodkov. Leta 1938. so dali neposredni davki 740 milijonov levov, v proračunu za l. 1943. pa so predvideni na 4,9 milijarde. Enako so se dvignili tudi dohodki neposrednih davkov. V l. 1938. so dali ti 1,5 milijarde, za leto 1943. pa so proračunani na približno 10 milijard levov. Na ta način se je posrečilo, da se je kril velik del izrednih izdatkov z rednimi dohodki.

Postavitve posebnega proračuna je bila potrebna, ker v rednem proračunu določeni krediti niso zadostovali, zlasti ne za potrebe vojnega ministrstva. Kar se tiče dodatnega kredita 2 milijard levov za generalno direkcijo za javna dela, je dejal minister Božilov, da je bilo že od vsega početka jasno, da ta vsota ne bo zadostovala. Verjetno pa ne bodo zadostovale niti dosedaj v ta namen dovoljene 4 milijarde levov, če bi se mogla stavbena delavnost zavleči do pozne jeseni. Če so potrebni sedaj novi izdatki, pa bo na drugi strani vlada pazila, da doseže čim več prihrankov. Tako se bodo osebni in materialni izdatki čim bolj omejili. Nova uradniška mesta se bodo ustanovila samo v izjemnih primerih.

Novi krediti se ne bodo krili z zvišanjem davkov, temveč s pričakovanimi večjimi donosi sedanjih davkov. Redni proračun je dal že

za prvo polletje presežek 800 milijonov levov, h katerim je treba prilete še 1300 milijonov levov, ki so se izdali za izdatke v drugem polletju. V drugem polletju se morejo pričakovati naslednji višji dohodki: 1 milijarda od prodaje državnih zemljišč, 2 milijardi od prodaje državnih zakladnih listov, 1 milijarda od akcij pri izvozu cigaret. (Minister je naglasil, da zaradi tega oskrba Bolgarske s cigaretami ne bo trpela.) Končno bodo dali monopoli za eno milijardo levov več dohodkov.

Državna blagajna je izredno likvidna in ima država pri Bolgarski narodni banki vedno dobroimetje v višini 8 milijard levov.

Minister Božilov je nato govoril o izdaji državnih zakladnih bonov, ki jih občinstvo ne pozdravlja posebno. Nikakor se ne namerava, da bi postali ti boni drugo plačilno sredstvo. Boni so poleg tega le kratak čas v obtoku in se hitro vračajo v Narodno banko. Polno je možnosti, da se boni uporabljajo kot plačilno sredstvo državnim uradom in ustanovam. Poleg tega Narodna banka v primeru potrebe zamenjuje bone za bankovce tudi še pred njih zapadlostjo. Od za 28 milijard levov izdanih bonov se je že vrnilo v blagajne Bolgarske narodne banke za 24 milijard levov.

O zamenjavi bankovcev po 500 in 1000 levov, pri čemer je bilo treba oddati 40 odstotkov za zakladne bone, je dejal minister, da so s tem postali neškodljivi v inozemstvo poslani paketi bankovcev. V primeru njih repatriacije pa se bodo vpisali v dobro na blokirane konte in bodo do ukinitve deviznih omejitev zamrzli. Ta ukrep pa je naperjen tudi proti hrčkom v Bolgarski. Da bi se mogla s tem ukrepom zažeti tudi črna borza, minister Božilov dvomi, ker dela črna borza raje z malimi bankovci zaradi njih anonimnosti. Na vsak način pa bo imela zamenjava bankovcev to dobro stran, da bo zmanjšala obtok bankovcev. V zamenjavo določenih bankovcev po 500 in 1000 levov je bilo izdanih za 15 milijard levov, za dve tretjini vsega obtoka bankovcev. Po tem takem je obtok bankovcev narasel od 15. februarja 1943., ko so

bili zadnjič objavljeni podatki o obtoku bankovcev, na 22,5 milijard v juliju.

Minister je nato govoril o obveznem posojilu, čigar prvi obrok je dal 2058 milijonov levov. Računalo se je, da bo podanih 1,2 do 1,3 milijona deklaracij, ki so jih morali podati oni z več ko 100.000 levov premoženja. Teh deklaracij pa je bilo podanih samo 900.000. Navzlic temu pa računa minister, da bo dosežena predvidena višina poso-

jila v znesku 12 do 15 milijard levov. Tretjina obveznikov posojila, t. j. kmetско prebivalstvo, še ni nič vplačalo. To pa zato, ker je sedaj to prebivalstvo zaposleno z žetvenimi deli. Po končani žetvi je pričakovati močnejša vplačila na deželi. Posebno zanimiva je izjava ministra, da se donos obveznega posojila zaenkrat ne bo porabil, temveč bo služil kot rezerva za morebitne finančne potrebe.

Govor finančnega ministra je odkrito pokazal velike naloge, ki jih mora rešiti bolgarska finančna uprava, a tudi dokazal, da bo mogla finančna uprava te naloge izvesti.

Nove tvrdke na Hrvatskem

Državni socialno-znanstveni zavod v Zagrebu je objavil statistične podatke o spremembah v trgovinskem in začrtnem registru od ustanovitve nove hrvatske države. Po teh podatkih je bilo od 10. aprila 1941 do konca marca 1943 ustanovljenih 2258 novih tvrdk, in sicer 116 delniških družb, 315 trgovskih družb, 1097 samostojnih firm in 730 zadrug. V istem času je bilo izbranih 59 delniških družb, 462 trgovskih družb, 801 samostojnih družb in 312 zadrug, skupno torej 1634 tvrdk. Te velike spremembe so nastale predvsem zaradi nacionalizacije in arizacije podjetij. To velja zlasti za velike spremembe pri samostojnih podjetjih. Delniške družbe so pri novih spremembah udeležene le v majhnem odstotku, s 5,1 odstotka pri vpisih, in s 3,6 odstotka pri izbrisih.

Ob ustanovitvi nove države je bilo na Hrvatskem 718 delniških družb, ki so imele skupno 3,96 milijarde kun kapitala. Do konca l. 1941. je bilo ustanovljenih 33 novih delniških družb s skupno 262,9 milijona kun kapitala. Istočasno pa je bilo izbranih 46 delniških družb s 63,8 milijona kun kapitala. Število delniških družb je sicer nazadovalo, toda njih kapital se je povečal za 189 milijonov kun. Istočasno je 5 delniških družb zvišalo svoj kapital za 153 milijonov, 2 družbi pa sta znižale svoj glavniči za 33,3 milijona kun, da se je delniška glavniča vseh družb zvišala za 310 milijonov kun.

L. 1942. se je ustanovilo 67, izbrisalo pa 10 družb. Novo investirani kapital je znašal 688, izbrisane družbe pa so imele le 17,35 milijona kun glavniče, 8 družb je zvišalo svoj kapital za 84,35 milijona kun in ker znižanje delniških glavnič ni bilo, so se zvišale delniške glavniče za 755 milijonov kun.

Prvo četrtletje 1943. kaže isti razvoj ko l. 1942. Vpisanih je bilo 16 delniških družb z glavničo 58 milijonov, 3 družbe z glavničo 3,9 milijona pa so se izbrisale. Kapital družb se je torej zvišal za 55 milijonov kun. V dveh letih se je število delniških družb na Hrvatskem povečalo za 7,9 odstotka, delniške glavniče vseh družb pa so narasle za 28,3 odstotka.

Prodaja nepremičnin v Macedoniji in Traciji

Bolgarski ministrski svet je izdal naredbo, po kateri se nepremičnine v Traciji in Macedoniji, ki jih je prevzela bolgarska država po vključitvi teh krajev Bolgarski od pobeglih beguncev, prodajo. Nepremičnine proda direkcija državnih posestev kmetijskega ministrstva. Prednost pri nakupu imajo državni in občinski uradniki, ki prebivajo v krajih, v katerih so te nepremičnine, ki so bolgarske narodnosti in ki nimajo drugje na Bolgarskem nobenega posestva. Pridobljene nepremičnine se deset let ne smejo naprej prodati ali razlastiti.

njih podjetjih: Kuverta, konfekcijska tvornica, dr. z o. z. v Ljubljani, Kuverta d. d. v Beogradu, Gorjana dr. z o. z. v Ljubljani (posluje kot nakupovalnica za les). Prodaja papirja je izvrševala v prejšnji državi tvrdka Centropapir, dr. z o. z., Ljubljana—Zagreb—Beograd. Ta družba je v likvidaciji. Končno je omeniti, da so Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode udeležene tudi pri delniški družbi v Zagrebu: »Prerada papirnatih robe«.

O samih obratih v Vevčah je treba poročati še, da je tvornica papirja v Janeziji leta 1917. pogorela in jo je bilo mogoče obnoviti šele po vojni ter je začela z izdelovanjem papirja 22. aprila 1922. Nadalje je omeniti, da je vevška papirnica dolgo vrsto let izdelovala lepenko, katere proizvodnja je bila leta 1915. ukinjena.

V poveljnih letih je bila vevška električna centrala zelo modernizirana, leta 1929. pa je bila zgrajena v Vevčah tudi nova kalorična centrala. L. 1921. so se začela dela pri gradbi nove velebrusilnice, ki je leta 1924. začela proizvajati lesovino.

Pred začetkom sedanje vojne sta

bila v Vevčah dva papirna stroja širine 230 in 227 cm, na katerih so proizvajali vse vrste papirja. Tvornica je razpolagala s 474 ks vodnih sil in 2300 ks, instaliranih v parnih strojih. Brusilnica na električni pogon je imela dva velika brusilna stroja. Tvornica Janezija s 87 ks izbrbljenih vodnih sil in 85 ks v parnih strojih je imela en papirni stroj 200 cm širine za izdelovanje finih papirjev. Za obedve tvornici sta bili dve vodno-električni centrali na Fužinah z 2700 konjskimi silami.

Končno navajamo še nekaj podatkov o obratih v Goričanih in Medvodah. Med najstarejšimi obrati papirne industrije pri nas je bil gotovo papirni mlin v Ladiji, za katerega navaja dr. Ivan Slogar, da je bil ustanovljen leta 1763., po drugih virih pa je verjetno, da je bil ustanovljen kasneje. V Goričanih je bil 1842 ustanovljen papirni mlin, ki je l. 1865. dobil stroj, da ga po tem letu lahko imenujemo tvornica. V Medvodah je bila ustanovljena brusilnica za les 1868. Tvornica Virje pri Medvodah je bila ustanovljena kot tvornica papirja 1889, pogorela pa je 1910. Leta 1890. so v Goričanih postavili tudi tvornico celuloze. Za Goričane je nadalje omeniti, da podjetje ni delalo od 3. avgusta 1914. do 1. decembra 1921. Leta 1929. je prenehala v Goričanih proizvodnja lesovine, leta 1931. pa so v tej tvornici prenehali z izdelovanjem papirja, tako da so v Goričanih zadnja leta izdelovali samo celulozo, za kar so bile zgrajene moderne naprave. V Medvodah so nehali izdelovati lesovino leta 1936.

Če ne upoštevamo zadnjih let, v katerih so vladale izredne razmere, je omeniti, da je proizvodnja papirja v tvornicah Vevče in Goričane skupaj dosegla svoj višek leta 1929., ko je znašala 13.440 ton papirja, od tega v Vevčah 11.213 ton. V letu 1940. je dosegla proizvodnja v Vevčah največjo količino od obstoja tvornice, t. j. 12.384 ton. (Da ne bo zamenjave, je treba ponovno poudariti, da velja ta številka samo pri tvornici Vevče in Janeziji, dočim je številka za 1929. navajala tudi 2227 ton papirja proizvodnje v Goričanih.)

Zaključek

Pričujoči podatki naj pokažejo v kratkih obrisih predvsem razvoj samega podjetja v Vevčah, obenem pa

smo seveda morali tudi navesti podatke o drugih obratih in pa o družbi sami, ki nosi na prvem mestu ime Vevče, katerega vstop v slovensko industrijsko zgodovino praznujemo sedaj ob njegovi stoletnici.

Poleg že navedenih virov in piscev smo porabili tudi mnogo virov, ki so bili objavljeni še pred prvo svetovno vojno.

(Konec.)

D. P.

Cglasi

V „Trgovskem listu“ imajo vedno siguren

uspeh!

Trgovci-špeceristi,
ki hočejo razdeljevati živila na podlagi podpornih bonov Visokega komisariata, naj to sporoče takoj v pisarni združenja. Poznejše prijave se ne bodo mogle upoštevati.

7% pribitek pri prodaji lesa

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je po zaslišanju Pokrajinskega sveta korporacij in Združenja delodajalcev določil za sluzke veletrgovcev z lesom pri prodaji lesa, ki ne izvira iz lastne proizvodnje, kakor sledi:

K maksimalnim cenam za les, ki so določene z naredbo z dne 26. VI. 1942 št. 133, smejo veletrgovci, če prodajajo les, ki ne izvira iz lastne proizvodnje, pribiti kot zaslužek 7%.

Pri prodaji lesa lastne proizvodnje, četudi ga prodajajo veletrgovci, ostanejo neizpremenjene cene zgoraj navedenega cenika.

Cene je v smislu odredb čl. 4. naredbe od 9. V. 1941 objaviti v prodajnem prostoru.

Prekoračenje teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbo od 26. I. 1942 št. 8, Sl. list št. 8/42.

V pojasnilo k gorenji odločbi pojasnjujemo, da smejo pribitek 7% zaračunavati le trgovci z lesom, in to samo takrat, kadar kupijo od malega producenta les, za čigar vrste so bile določene najvišje cene z naredbo z dne 26. VI. 1942, in ga prodajajo naprej neposredno potrošnikom ali pa izvozijo iz pokrajine.

Sindikata trgovcev z lesom.

Občni zbori

Občni zbor delničarjev »Slavije«, zavarovalne banke v Ljubljani, bo v torek 21. septembra ob 10. dopoldne v sejni dvorani zavarovalnice. Vsaj 10 delnic se mora depozirati najmanj osem dni pred obnim zborom pri zavodovni centrali, pri Ljubljanski kreditni banki ali pri vzajemni zavarovalni banki »Slavija« v Pragi.

Novi predpisi za steklo na Bolgarskem

Bolgarski ministrski svet je izdal naredbo, s katero se proizvodnja stekla in steklenega blaga koncesionira. Istočasno je postavljena trgovina s steklom in steklenimi izdelki pod generalni komisariat za oskrbo, ki mora skrbeti za ustvaritev potrebne rezervne zaloge stekla in steklenine. A tudi prodaja stekla, steklenic, kozarcev in steklenih krožnikov je postavljena pod kontrolo. To je bilo potrebno, ker ima Bolgarska le eno tovarno za steklo — »Kristal« v Perniku, ki proizvaja okensko steklo. Povpraševanje po tem steklu pa je mnogo večje, kakor pa ga more tovarna izdelati. Bolgarska je zato navezana na uvoz stekla iz inozemstva. Zaradi vojnih razmer pa je sedaj uvoz stekla in steklenih predmetov nemogoč. Da se prepreči dvig cen, je zato bilo neobhodno, da se je postavilo steklo pod kontrolo.

Zaposlitev v angleški industriji

Od 3.250.000 neporočenih angleških žen v starosti od 18. do 40. leta je sedaj 90% ves dan zaposlenih pri vojaštvu oz. v vojni industriji. Z racioniranjem v tekstilni stroki je postalo pol milijona delavcev prostih za druge industrije. Z združitvijo podjetij je postalo še nadaljnjih 250.000 delavcev prostih. Moški delajo v vojni industriji več ko 55 ur na teden, ženske pa 50 ur. Da bi se mogla proizvodnja še povečati, ni pričakovati, kakor je izjavil produkcijski minister Lyttelton, pa čeprav bi se delovna doba še nekoliko povečala.

Takse in pristojbine Pokrajinskega korporacijskega sveta

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je z razpisom VIII. No. 3636/1 z dne 12. avgusta t. l. odobril Pokrajinskemu korporacijskemu svetu v Ljubljani pobiranje taks in pristojbin za razna potrdila, nakaznice in nakazila za nakup surovin in posameznih izdelkov po sledečem pristojbeniku, ki nadomešča doslej veljavno tarifo:

I.	
Potrdila po § 95, odst. 5, zakona o obratih:	Lire
1. Rokodelski in ostali obrtniški obrati:	
a) v Ljubljani	100.—
b) zunaj Ljubljane	50.—
2. Industrijski in rudarski obrti	300.—
3. Gradbeni obrti	250.—
4. Obrti, za katere je potrebna dovolitev:	
a) trgovinski obrti in trgovske agenture:	
na debelo	250.—
na drobno v Ljubljani	150.—
na drobno zunaj Ljubljane	100.—
malih trgovskih obrati (§ 19/3)	50.—
b) gostinski obrti:	
I. kat. kot kavarne, restavracije, bife-avtomati	200.—
II. kat. gostilne, bifeji	150.—
III. kat. krčme, izkuhi, penzionji itd.	75.—
c) bančni, menjalski in zavarovalni posli	300.—
d) ostali	150.—
5. Potrdilo o preselitvi obrta:	
v mesto	50.—
na deželo	25.—

Taksa se pobira za vsak prijavljeni obrat, ki je zgoraj naveden.

Ako potrebuje potrdilo javna trgovska družba, delniška družba, družba z omejeno zavezo, gospodarska z druga ali komanditna družba, se taksa za potrdilo podvoji.

Pri otvoritvi podružnice podjetja, ki ima sedež na območju sveta ter ob postavitvi poslovnice, se pobere polovična pristojbina.

Pri otvoritvi podružnice in ob postavitvi poslovnice ostalih podjetij se pobere polna taksa.

Za registracijo začasne ustavitve obrata

II.
Za posebne korporacijskemu svetu poverjene posle se pobirajo naslednje pristojbine:

A. Za nakazila tehničnega materiala:	
	Lire
1. bencina, rafiniranega špi-rita za liter	0.50
2. petroleja in denaturiranega špi-rita za liter	0.25
3. karbida za kg	0.20
4. kileja za kg	0.25
5. maslinih kislin in mila	0.20
6. škroba za kg	0.25
7. firneža za kg	2.—
8. šelaka za kg	5.—
9. za nakazilo pneumatik, od komada zračnice ali plašča	2.—
10. za nakazilo termoforjev	2.—
11. raznih drugih surovin ali pomožnih sredstev od nabavne vrednosti	2%
toda najmanj L. 2.— za nakazilo.	
Če se porabnik predhodno pismeno obvesti o nakazilu, znaša pristojbina L. 3.—.	

B. Za izdajo nakupnic ali nabavnice za tkanine, pletenine in sukanec:

	Lire
do 99 točk	2.—
od 100 do 199 točk	3.—
od 200 do 499 točk	4.—
od 500 do 999 točk	5.—
za 1000 in več točk za vsakih pričetih 1000 točk še	1.—
overovitev inventarja oziroma registra	5.—

C. Nakazila za kurivo:

	Lire
1. za industrijo, javne zavode in obrate ter poslovne prostore od vsakih 1000 kg kuriva	2.—
2. za domačinstva od prvih 1000 kg in od vsakih nadaljnjih 1000 kg	2.—
3. za dovoljenja za nabavo drv:	
iz lastnega gozda do 5 q	3.—
za vsaka nadaljnja 2 q	1.—
4. za nakazilo oglja do 3 q za vsak nadaljnji q	2.—
5. dodelitev kuriva trgovcem za vsak vagon	3.—
6. prevozna dovoljenja za prevoz premoga v Ljubljano za vsak vagon	2.—
7. spremnice za prevoz premoga po mestu za vsak vagon	1.—

D. Za nakazilo kož in usnja:

1. za nakazilo surovih kož strojarjem	1%
2. za nakazilo strojene kože kupcem	1%
3. za mesečna nakazila usnja čevljarjem:	Lire
brez pomočnika	2.—
z 1—2 pomočnikoma	4.—
s 5 in več pomočniki	5.—
4. za nakazilo jermen za pogon strojev	1%
5. za izvoz oziroma uvoz kož, usnja in kožuhovine	1%

E. Za nakazilo tehničnega lesa:

	Lire
1. za odobritev nabave tehničnega lesa za 1 m ³	1.—
2. odobritev predelave surovega lesa za vsak m ³	0.50
3. za prevozno dovoljenje z vozom ali tovornim avtomobilom:	
do 1 tone	3.—
preko 1 tone in za vsako nadaljnjo tono	1.—
4. za prevozna dovoljenja po železnici za 1 m ³	0.20
5. izvorna izpričevala za izvoz tehničnega lesa iz pokrajine od izvozne vrednosti	2%
6. uporabno dovoljenje za tehnični les za vsak m ³ za obrtnike	Lire 1.50
za ostale porabnike	2.—

F. Izvoz in uvoz.

Na prošnje za dovolitev izvoza in uvoza blaga iz pokrajine se pobira ob izdaji izvornih izpričeval po vrednosti predmeta 2% z naslednjimi izjemami:

	Lire
1. za pošiljke do vrednosti:	
L. 100.—	3.—
od L. 100.— do L. 1000.—	5.—
2. za selitveno blago do vrednosti:	
L. 5000.—	5.—
nad L. 5000.—	20.—
3. za rabljene predmete, ki jih nosijo potniki s seboj, do vrednosti:	
L. 500.—	3.—
od L. 500.— do L. 2000.—	5.—
4. za vidiranje zapadlih izvornih izpričeval po komadu	1.—
5. za izvršitev popravkov in podaljšanje veljavnosti uvoznih in izvoznih dovoljenj	5.—
6. za pošiljke, ki jih prejema-jo znanstveni zavodi oz. humanitarne in dobrodelne ustanove za lastno uporabo kakor tudi za pošiljke rabljenih predmetov, ki jih one pošiljajo, dalje za pošiljke monopolnih ustanov sorodnim zavodom se plača pavšalna pristojbina	5.—
Pristojbina 2% se računa zaokroženo navzgor.	

G. Ostala potrdila.

1. Potrdila za doseg davčnih in carinskih ugodnosti od faktorne vrednosti	20.—
2. Potrdila za udeležbo na licitacijah	20.—
3. Legitimacije imetnikov obratov in trgovskih potnikov	10.—
4. Za potrdila o obstoju, obsegu, registraciji obrata in za splošna potrdila za vsak duplikat ali kopijo potrdil	3.—
5. Za overovitev:	
a) faktur in primernosti cen	10.—
b) prodajnih registrov za kurivo in tehnični les	10.—
c) prodajnih registrov za destilate, tekstilno blago in ostalo	5.—

H. Končna določila.

Pristojbine se stranki povrnejo, odštevši L. 10.— za manipulacijo, ako se povrnitev zahteva v roku 2 mesecev potem, ko je bilo zaproseno dovolilo ali pooblastilo pravomočno odklonjeno, prijava obrta pri pristojnem oblastvu umaknjena, vloga za uvoz ali izvoz ali katere koli druga vloga, za katero je bila pristojbina plačana, v roku 2 mesecev umaknjena ali pravomočno odbita.

Če se prošnja ne reši, se taksa ne povrne.

Takse do L. 20.— se ne vračajo. Ljubljana dne 12. avgusta 1943.

Za Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino:

Dr. David

Iz združnega registra

Pri Bolniški podporni zadrugi nameščencev Mestne občine in Mestne hranilnice se izbrišejo člani upravnega sveta: Rode Ciril, Gašperšič Joahim, Čebin Dominik, dr. Milavec Anton in Novak Franc, vpišejo pa se člani upravnega odbora: Flegar Stane, inž. Gregorka Dušan, dr. Grošelj Leopold, Hribar Josip in Lapajne Viktor.

Denarništvo in zavarovalstvo

Obtok bankovcev

V skoraj vseh državah, vojuje-čih ko nevtralnih, je po izbruhu vojne obtok bankovcev močno narastel, kakor se razvidi iz naslednjih števil, ki jih podajamo po »N. Wiener Tagblattu«.

V milijonih valute dotične de-žele je znašal obtok bankovcev:

	septembra 1939	junija 1943
v USA	7.100	16.900
Angliji	530	945
Franciji	130.000	420.000
Svedski	1.100	1.900
Svici	2.000	2.600
Danski	450	1.000
Nemčiji	8.700	25.700

Povečanje obtoka bankovcev je torej mednarodni pojav. Za dvig obtoka sta dva vzroka: ali zahteva večji obtok gospodarski promet ali pa si država pomaga s tiskanjem bankovcev. Na ta način si je pomagala samo Francija, dočim so povsod drugod sledili nemški metodi vodenja gospodarstva. Konsum se je omejil in ker je bilo manj možnosti za porabo denarja, so se povečali prihranki, ki so se potem uporabili za državna posojila. Tako ima država zadostna sredstva za vojne izdatke, ne da bi se morala zatekati k tiskarskemu stroju.

Obtok bankovcev pa se je moral povečati tudi zato, ker je postalo kroženje denarja bolj počasno in zato se potrebuje denarja več. Poleg tega morajo imeti vojaške uprave za izplačevanje vojakov veliko gotovine. V mnogih državah pa se je moral povečati obtok bankovcev tudi zaradi zvišanih cen. V Nemčiji se je moral obtok bankovcev povečati tudi zaradi priključitve novih pokrajin. Banka za mednarodna plačila v Baslu sodi, da je potrebovala Nemčija zaradi tega za 2 milijardi mark več bankovcev.

Bolgarske zavarovalnice proti ognju

V bolgarskem zavarovalništvu proti ognju so domače zavarovalnice vodilne ter so znašale l. 1939. zavarovane vsote pri domačih zavarovalnicah 34.05, pri tujih pa 17.69 milijona levov. Na novo v l. 1939. sklenjena zavarovanja so znašala pri domačih zavarovalnicah 12.53, pri tujih pa 8.83 milijona levov. V vojni se je razmerje za tuje zavarovalnice še bolj poslabšalo. Dve angleški zavarovalnici »Allianz« in »Phoenix« iz Londona, ki sta v l. 1938. kasirale v zavarovanju proti ognju 4.2 milijona levov, sta prenehale delovati. Najvažnejše bolgarske zavarovalnice so naslednje: Delniške družbe »Bulgaria«, »Balkan«, »Orel« (ki je blizu monakovski zavarovalnici), »Vitoša« in Bolgarski »Phoenix« (obe slednji sta pod italijanskim vplivom) ter združne zavarovalnice: »Uradniška zavarovalnica«, »Učiteljska blagajna« in »Zadru-ga«. Največje premijske dohodke je imela zavarovalnica »Bulgaria«, in sicer l. 1939. 9.18, l. 1940. 11.23 in l. 1942. 17.94 milijona levov. Čisti dobiček zavarovalnic je nadoval zaradi znatno večje davčne obremenitve in povečanja drugih stroškov. Še težji je položaj za inozemske zavarovalnice, ker imajo domače zavarovalnice zelo dobre zveze. Rentabilnost zavarovanja proti ognju je v zadnjih letih nazadovala.

Ugodne portugalske državne finance

Davčni dohodki so bili na Portugalskem v preteklem proračunskem letu tako dobri, da se je kljub prekoračenju proračunanih izrednih izdatkov dosegel presežek dohodkov v višini 128 milijonov eskudov. Davek na vojne dobičke, ki naj bi dal po proračunu 15 milijonov, je dal dejansko 200

milijonov eskudov, torej 12 krat toliko. Vsi državni izdatki so znašali 3000 milijonov eskudov, od katerih je šlo za vojsko in mornarico 1200 milijonov. Značilno za preteklo proračunsko leto je izredno veliko povečanje gotovine pri zakladnem uradu. Ta gotovina je nastala zaradi razpisanih posojil, ki so imela ta namen, da zajamejo odvisni denar in s tem omogočijo stabilizacijo cen.

Ameriški vojni stroški

Na podlagi proračunskega predloga Združenih držav, po katerem bi znašali vsi vojni izdatki USA 107 milijard dolarjev, je neki njujorški finančni list izračunal, da bodo znašali vsi vojni stroški Združenih držav Severne Amerike do srede prihodnjega leta 198 milijard dolarjev. V to vsoto so vključeni tudi izdatki po zakonu o posojilu in zakupu. Niso pa tu vsi izdatki za vojne priprave od novembra 1940 do decembra 1941 v višini 12 milijard dolarjev. Prejšnja svetovna vojna je veljala Združene države po računih njenega generalnega štaba samo 32 milijard dolarjev, a so tu vsi izdatki posojila zaveznikom v višini 10 milijard dolarjev.

Poštna hranilnica in Drž. hipo-tekarna banka v Beogradu sta v celoti podpisali novo 4.5% srbsko notranje posojilo v višini 1 milijarde din. Posojilo se bo porabilo za javna dela prometnega in gradbenega ministrstva. V kratkem pa bo predloženo v Srbiji v podpisovanje še novo dvemilijardno posojilo, ki se bo porabilo za finansiranje letine.

Grška narodna banka je objavila, da je dala v promet nove bankovce po 10.000 draham, da se olajša promet zaradi visokih cen.

Nikijasti novci po 5, 10 in 25 par so prišli v Turčiji s koncem junija iz prometa.

Nizozemsko finančno ministrstvo se je začelo pogajati zaradi razpi-sa novega enomilijardnega posojila, ki bi se obrestovalo po 3 in pol odstotka.

Močno povpraševanje po švicarskih urah

Letno poročilo trgovinske zbor-nice v Solothurnu poroča o trajnem povpraševanju po švicarskih urah. To povpraševanje je zlasti močno, ker je morala večina držav prilagoditi svoj produkcijski apar-at proizvodnji vojnega materiala in je zato v povečani meri nave-zana na švicarske ure. Zlasti moč-no povpraševanje je po kvalitetnih urah znanih znamk ter po vo-do-neprepustnih urah. Izvoz zlatih ur se je omejil le na nekatere države.

Finske lesene hiše za Budapešto

Da se zmanjša pomanjkanje stanovanj, namerava budimpeštanska občina naročiti na Finskem zlo-žljive lesene hiše. V Budapešto so že prišli zastopniki neke finske firme, da se pogajajo zaradi do-bave teh hiš. Stroški za leseno dvo-stanovanjsko hišo bi znašali 90.000 pengő, skoraj pol milijona lir. Lesene hiše torej ne bi bile cenejše ko zidane. Če se je ob-čina vseeno odločila za lesene, po-tem le zato, ker primanjkuje za zidane hiše stavbenega materiala.

Amerika brez angleškega blaga

Po sporočilu washingtonskega trgovinskega urada je morala usta-tviti Velika Britanija izvoz volne-nega blaga v Ameriko. Vzrok za ta ukrep, ki zelo zadene angleški izvoz, je v pomanjkanju delavcev, ker vsrkava vojna industrija ved-no več delavcev iz civilnega sek-torja. Drugi vzrok pa je v pomanj-kanju tonaže, ker so se vse raz-položljive ladje mobilizirale za oskrbo čet v Sredozemskem morju ter za dobavo potrebnih živil An-gliji.

Slovaška zunanja trgovina

V carinskem postopku je dosegla Slovaška v l. 1942. celotni promet 1,2 milijarde Ks, od česar je odpadlo na uvoz 550, na izvoz pa 650 milijonov Ks. Skupno s trgovino v svobodnem prometu pa je znašala vsa slovaška zunanja trgovina 8,7 milijarde Ks, in sicer 4,2 milijarde v izvozu in 4,5 milijarde Ks v uvozu. Ves obseg slovaške zunanje trgovine v l. 1941. je znašal 7,5 milijarde Ks.

Nemčija ima največ jablan in hrušk

Vsako spomlad cvete v Nemčiji 85 milijonov jablan, da je Nemčija glede jablan na svetu na drugem mestu, za Ameriko, ki ima 100 milijonov jablan. Na tretjem mestu je Francija s približno 68 milijoni jablan. Vseh jablan je na svetu po raznih cenitvah okoli 450 milijonov, ki dajo na leto 10 milijonov ton jabolk.

Vseh hrušk je na svetu približno 150 milijonov, od katerih je v Nemčiji 35, v USA pa 20 milijonov. Glede števila hrušk je Nemčija na svetu na prvem mestu. Celotni donos hrušk na svetu znaša 3 milijone ton, od katerih odpade na Nemčijo približno ena četrtina. Te številke dokazujejo, da je gospodarsko izkoriščanje teh dreves še nezadostno. Velike možnosti so še, da se dobavlja tvornicam za furnirje ter za pohištvo še les sadnih dreves, ki niso več godna za pridobivanje sadja.

Melioracije v zapadni Srbiji

V okviru javnih del bo izvedlo gradbeno ministrstvo v Srbiji obsežna melioracijska dela, zlasti v zapadni Srbiji. Po načrtu naj bi se te melioracije izvedle na 75.000 ha. Zaradi pomanjkanja delovnih sil in materiala pa se bodo letos dovršila samo že začeta dela in kjer je potrebna takojšnja intervencija. Predvsem se bodo izvedle melioracije v dolini Mačve. Zaravnavanje talne vode je že izvedeno in sedaj se regulirajo hudourniki. Še letos bodo tu vsa dela dokončana in donos žetve se bo letos povečal za 360 vagonov. Z melioracijami v Mačvi se ne bo povečal samo donos zemlje, temveč so te melioracije važne tudi iz zdravstvenih ozirov, zaradi pobijanja malarije. Nadalje se izvedejo melioracije v Posavini. Zaradi jez je že dodelan in sedaj se dela prekop, ki bo sprejel odvišno vodo. Nato se bo naredilo celo omrežje manjših kanalov. Največja zboljševalna dela pa se morajo izvršiti v sektorju reke Kolubara. Ker so za ta dela potrebne zelo visoke vsote, se bodo zaenkrat izvršila samo pripravljala dela. Ko bodo vsa nameravana dela končana, se bo pridobilo 75.000 hektarjev nove plodne zemlje. Če se bo tudi povečal donos zemlje, na kar se dela, bo mogla Srbija živiti tudi izvažati.

Švicarska strojna in kovinska industrija

Letno poročilo Zveze delodajalcev švicarskih strojnih in kovinskih industrijcev navaja za leto 1942., da se je proti vsemu pričakovanju posrečilo ohraniti zaposlitev delavstva na isti višini kot prejšnje leto, pa čeprav je treba za nabavo materiala in za izvoz blaga opraviti nesorazmerno veliko neproduktivnega dela. Glede izvoznega jamstva za riziko se je strojna in kovinska industrija še v večji meri posluževala zveznega jamstva. A tudi industrija konsumnih predmetov se je te garancije posluževala v znatni meri. Zvezno jamstvo za izvozne rizike pomeni zelo učinkovito sredstvo za pospeševanje izvoza s nizkimi stroški. Izplačila zvezne vlade za izgube, ki so bile krite z zveznim jamstvom, znašajo dosedaj samo 2,54 pro mille vseh prevzetih obveznosti. Poročilo pa svari, da bi se zaradi nizkih zneskov smelo jamstvo še nadalje zviševati.

Dvig španske zunanje trgovine

Izbruh nove svetovne vojne je presenetil novo Španijo v trenutku najtežje gospodarske depresije, ki je takoj izključila možnost, da bi se ponovila konjunktura, kakor jo je doživela Španija v prvi svetovni vojni. Od tedaj so že skoraj minila štiri leta, od katerih se morejo prva tri za špansko gospodarstvo šteti skoraj za vojna leta, t. j. kot četrto do šesto leto državljanske vojne. Slabe letine, neurejene transportne razmere in pomanjkanje deviz so vse gospodarske težkoče še silno stopnjevale, da je bilo že dvomljivo, če se bo gospodarska obnova mogla v zadovoljivem obsegu doseči.

Navzlic temu pa je gospodarsko ozdravljenje od januarja 1942 dalje neverjetno napredovalo, kar se je pokazalo v manj napetem stanju prehrane, v naraščajoči proizvodnji, stabilizaciji cen ter nazadovanju prevelikega obtoka denarja. Spretno vodena zunanja trgovinska politika, ki je morala zaradi od državljanske vojne podedovanega pomanjkanja deviz sloneti na kompenzacijski oz. kliniški podlagi, je k temu napredku bistveno pripomogla. Tudi na tem polju so se v zadnjem letu izvršile bistvene spremembe, ki se danes še ne morejo v celoti pregledati, ker se uradne statistike zaključujejo s 30. junijem 1942. Potem ko se je posušil devizni dotok v Južno Ameriko iz seljenih Špancev, ki je v letih pred državljansko vojno v glavnem omogočil izravnanje španske plačilne bilance, je morala vlada generala Franca stremeti za tem, da doseže aktivno zunanjo trgovino.

Aktivna zunanja trgovinska bilanca Španije se je dejansko v zadnjih dveh letih tudi dosegla. Predvsem je bila to zasluga stroge kontrole nad zunanjo trgovino, ki je dopuščala samo uvoz res potrebnih življenjskih potrebščin in ki je tudi omejila izvoz predmetov, ki so bili za domači trg važni. Poleg tega pa je Španiji pomagala razlika v cenah, ki je nastala pri uvoznih in izvoznih predmetih. Dočim je mogla Španija po državljanski vojni kupovati v mnogih deželah potrebščine še po starih ali le malo zvišanih cenah, so se cene španskih pridelkov zaradi zmanjšane kupne moči pežete povečale za tri do štirikratno. Na ta

način je vrednost španskega izvoza mnogo bolj narasla ko vrednost španskega uvoza. Po računih pol-državne španske zunanje-trgovinske banke (Banco Exterior) so se n. pr. podražila živila, ki so glavna postavka španskega izvoza za 47,2 odstotka, pšenica in koruza, ki ju je kupovala Španija v Argentini, pa samo za 6,6 odstotka.

Pod vplivom tega razvoja, se je pozicija pežete na mednarodnem trgu utrdila, kar se je pokazalo tudi na črni borzi. Posledica tega je tudi, da se je Španija spremenila za marsikatero državo iz dolžniške v upniško državo. S tem se je praktično začela nova etapa v zgodovini španske zunanje trgovine in gospodarska politika dežele je bila postavljena pred nove naloge.

Načelo omejevanja izvoza nekaterih živil, ki so bila prej izraziti izvozni predmeti, kakor suho sadje (mandelni, rozine, lešniki, pomaranče itd.), ki se v prvih letih po državljanski vojni zaradi težavne prehrane domačega prebivalstva niso izvažala, je sedaj izgubilo nekdanji pomen, ker so se medtem nabrale velike zaloge teh predmetov. Te zaloge so se morale prodati, ker je bila sicer nevarnost, da se ti predmeti pokvari in zato je morala Španija najti nove odjemne trge. To tudi ne bi bilo težavno, ker je v skoraj vseh deželah povpraševanje po teh predmetih naraslo, toda težave so nastale zaradi transportnih ovir in zaradi plačilnih obračunavanj, ker so bile kompenzacijske možnosti vseh dežel močno omejene. Zaradi pomanjkanja dušika je mogla Španija v zadnjih štirih letih pridelati samo polovico tega, kar v prejšnjih letih. Če bi danes dosegla normalno letino, bi mogla iti biti za Španijo v trgovinsko-političnem oziru katastrofa, ker domači trg ne more povečati svoje potrošnje, izvoz vse letine pa je skoraj neresljivo vprašanje, če Španija ne opusti sedanjega načela mednarodne izravnave plačil.

Španija mora danes gledati na to, da si zagotovi uvoz nekaterih predmetov kakor pšenice, bombaža, bencina in nekaterih drugih surovin. To se bo Španiji tudi posrečilo, ker more zaradi povečane proizvodnje dvigniti svoj izvoz in si s tem zagotoviti njej potrebne predmete.

(Po »Reichu«.)

Pluta - vedno boli iskana surovina

Prvotno se je uporabljala pluta samo za izdelovanje zamaškov, v vojni pa je postala pluta vedno bolj iskana surovina, ker se sedaj uporablja v mehaniki, v elektrotehniki, stavbarstvu, v oblačilni industriji ter za izdelovanje različnega vojnega, zdravstvenega in higienskega materiala. Pluta, zmešana s kavčukom ali sintetičnimi voski, je osnovna pasta za jadrna platna. Na ta način nastane tudi dragoceni linolej. Za izdelovanje stisnjenih plutastih plošč se uporablja zrnata pluta, za stavbarstvo pa večinoma bela ali naravna pluta, ki ima antiakustične lastnosti. Črna z asfaltom mešana pluta se uporablja za hladilnike, surova naravna pluta se uporablja kot zavojno sredstvo za sveže in posušene plode. Iz nje pa se po posebnem postopku izdelujejo tudi litografske tinte. Pluta služi tudi za izdelovanje tropičnih klobukov, rešilnih pasov, za ribiške potrebščine in za damske čevlje. Zelo zanimiv izdelek iz plutovine je plutasta volna, ki je lahka, elastična in ni kepasta. Pluta ali probkovina je tkivo, ki se seseda na skorjo plutea (ne več ko 30 km od morja oddaljenega med 35. in 45. severno širino). Vsi poskusi, da bi

to drevo udomačili v drugih deželah, so se ponesrečili. Kalifornija se že od l. 1858. zamaži, da bi plutec aklimatizirala.

Svetovna proizvodnja plutovine znaša približno 285.000 ton, od katerih pride iz Portugalske 125.000 ton, iz Španije pa 65.000 ton in da torej Iberski polotok približno 70 odstotkov vse svetovne proizvodnje. Nadalje se pridobiva pluta v Italiji, Alžiru, Tunisu in Maroku, Franciji in v manjši meri tudi v Grčiji in Turčiji. Prvi donos plutea (in to po 20 letih) je kvalitativno slab, ker so vlakna lesena in krhka, da so pripravna le za mletje. Šele v kasnejših letih daje plutec dobro plutovino. Z raznimi postopki se nato pripravi pluta za trg. Pluta z Iberskega polotoka je debela in porozna, italijanska pa je fina in se zato zlasti uporablja za plutaste plošče. Danes se uporablja tudi odpadki plute in zato ni debelina plute več tako važna ko prej.

Portugalska je največji proizvajalec plute, Španija pa ima pri mat njene industrijske predelave. V glavnem je ta industrija v katalonski provinci Gerona, kjer je 95 odstotkov vse te industrije. Sama pa proizvaja ta provinca le

5 odstotkov vse španske plute. V državljanski vojni je ta španska industrija zelo trpela, ker so bili proizvajalni okrajši plute v rokah nacionalne Španije, predelovalne tovarne pa v rokah rdečih. Za časa državljanske vojne je Španija izvažala samo surovo pluto. Takoj po tej vojni so bile cene plute tako nizke, da je morala vlada dati posebne nagrade za izvoz plutovine. Kmalu nato so se dvignile cene za plutovino in tudi povpraševanje po plutovini je naraslo, ker so vse dežele potrebovale plutovino. L. 1940. je Španija izvozila 458.536 stotov plutovine v vrednosti 16 milijonov zla-

tih pezet. Surove plute je izvozila za 7,5, plutastih izdelkov pa za 9,1 milijona zlatih pezet. Največ je izvozila v USA, Brazilijo, Argentino, Anglijo in Nemčijo. Naslednje leto pa je narasla vrednost izvožene plutovine na 65,5 milijona zlatih pezet. Največ je izvozila Španija to leto zamaškov za steklenice, namreč za 44,4 milijona zlatih pezet. Izvoz surove plute je tako nazadovol, da je postal skoraj brez pomena. V l. 1941. je Španija največ plutovine izvozila v Nemčijo, in sicer za 26,5, v USA za 7,8, v Veliko Britanijo za 5,6 in v Svico za 2,3 milijona zlatih pezet.

Gostilničarski vestnik

Zvišanje cen za sobe v gostinskih obratih

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino

je na prošnjo Združenja trgovcev — Sindikat gostilničarjev v Ljubljani in po zaslusanju pokrajinske delegacije za turizem in ožjega odbora za cene ter smatrajoč prošnjo za zvišanje cen za sobe v gostinskih obratih za utemeljeno,

odločil:

Na cene za sobe v gostinskih obratih vseh kategorij, vstevši tudi Delavski dom v Ljubljani, kakor so jih imetniki prijavili in so v veljavi od 15. marca 1941. leta, je dovoljen 25 odstotni povešek.

Za nad osemdnevno bivanje je gostom dovoliti 25 odstotno znižanje nove cene za sobo.

V veži gostinskega obrata mora biti stalno izobešen seznam sob z njihovimi cenami, potrjen od Visokega komisariata — odsek za določevanje cen.

Poleg tega mora biti v vsaki sobi cenik, na katerem je označena cena za sobo in pritlikline, po-

trjen od pokrajinske delegacije za turizem v Ljubljani.

Poziv imetnikom hotelov in gostišč!

Odlok o 25 odstotnem povišanju cen sobam v hotelih in prenočiščih, ki ga je izdalo Tujsko-prometno poverjenišvo Visokega komisariata, v nekaterih primerih ne predstavlja dejanskega 25% povišanja dosedanjih cen. Ugotovilo se je, da se je v teh primerih vzela nepravilna baza za določitev novih cen. Zato naj vsi prizadeti hotelirji oz. gostilničarji, ki opravljeno smatrajo, da nove cene ne predstavljajo 25% povišanja njihovih dosedanjih uradno odobrenih cen, predložijo takoj, najkasneje do sobote 21. t. m. opoldne, originalni odlok o povišanju cen, kakor tudi zadnji uradni odobreni cenik, izdan od Mestnega poglavarstva leta 1941 oz. pozneje. Odloke predložite Uradu tujskoprometnega poverjenišva Visokega komisariata, Ljubljana, Gledališka ul. 11.

Poznejših prijav Tujsko-prometno poverjenišvo ne bo sprejemalo.

Mednarodni trg rud in kovin

»Südost-Echo« daje naslednji pregled o stanju na mednarodnem trgu rud in kovin:

Baker

V Španiji ni zadostovala proizvodnja za kritje lastne potrebe in se je zato morala potrošnja omejiti. Da bi se zvišala proizvodnja, je vlada dvignila ceno za surovi material za 50, za polizdelani material pa za 40 odstotkov.

V USA je izjavilo vodstvo bakrene industrije, da se mora proizvodnja bakra podvojiti, če se hoče kriti domača potrošnja, ker bo dovoz iz inozemstva padel. Iz rudnikov v Michiganu, Utahu, Kaliforniji in Arizoni, kjer so se našla nova ležišča s 0,7 čistega bakra, se pričakuje dodatna proizvodnja v višini 100.000 ton. V jugozapadnih državah se namerava postaviti rafinerija z letno kapaciteto 60.000 ton. Rezerve bakrene rude v Severni Rhodeziji so se znova ocenile na 750.000.000 ton.

Mangan

V l. 1940 je dosegla v USA domača proizvodnja manganove rude samo 40.000 ton pri letnem uvozu skoraj 1,3 milijona ton. Sedaj se pridobiva po podatkih urada za vojno proizvodnjo do 33 odstotkov vse potrebe doma. Urad trdi, da zadostujejo domače zaloge za eno do dve leti. To trditev pa je treba sprejeti s previdnostjo, ker bi že za letos predvideno proizvodnjo jekla v višini 95 milijonov ton potrebovali 1,100.000 ton visokovredne manganove rude. Tudi ležišča na Kubi zadostujejo še za več let. Večja proizvodnja na Kubi pa bi bila mogoča le, če se zboljšajo transportne razmere.

Wolfram

Zaradi velikih ameriških in angleških nakupov je narasla v Špa-

niji cena 65 odstotnega Wo3 koncentrata na 250.000 pezosov za tono, dočim se je pred državljansko vojno plačevalo le 4000 pezosov. Da bi se spekulacijski nakupi omejili, je vlada uvedla poseben davek v višini 100.000 pezosov na tono. Izvozne firme morajo pred izvozom dokazati plačilo davka. Urad za nadzorstvo nad vojnovajnimi rudami pa si je poleg tega pridržal pravico, da dokončno odloča o izvozu wolframa.

Iz USA se poroča, da se nade na večje pridobivanje wolframa v Nigeriji niso uresničile, ker so ležišča preveč razkrojena in nezadostna. Ker se tudi niso obnesli poskusi za povečanje domače proizvodnje, se bo zlasti pospeševala proizvodnja v Boliviji, Mehiki, Argentini in Chile.

Vanadij

Vanadij za oplemenitenje jekla dobivajo Združene države Sev. Amerike skoraj izključno iz inozemstva. Največ vanadija so dobivale iz Peruja. Sedaj pa se je baje odkrilo v državi Yoming veliko ležišče vanadijske rude, katere naj bi se tu pridobivalo 100 ton dnevno. V Angliji delajo poskuse z novim postopkom za pridobivanje vanadija. Japonska dobiva vanadijsko rudo iz Mandžurije. Tu so v provinci Džehol začeli obratovati rudniki, ki dajejo rudo s 40 odstotki ferovanadija.

Cink

V USA je oskrba še nadalje nezadostna. Poskusna vrtanja v državi Nevada so bila baje uspešna. Manjka pa delovnih sil, da bi se spravila proizvodnja na potrebno višino. Posebno primanjkuje visokovrednih rud. Zidajo se številni novi obrati za pridobivanje cinka. Enako tudi v Mehiki.

Gospodarske vesti

Da se poveča gojitev ogrščice je hrvatski gospodarski minister dočel prevzemne cene za ogrščico na 150 kun plus 1000 kun premije za vsakih 100 kg, da dobi proizvajalec za vsak kg ogrščice 25 kun. Poleg tega dabe proizvajalci za vsakih 100 kg oddane ogrščice po 5 kg rafiniranega olja po tvorniški ceni.

Tovarna za svilo v Osijeku je bila modernizirana in se bo njena proizvodnja zelo dvignila. Da se zagotovi rentabilnost proizvodnje svile, so se cene zvišale. Gojitelji sviloprejke smejo brezplačno porabljati listje murv, ki rastejo ob cestah.

72 novih industrijskih obratov je začelo obratovati v Srbiji od srede leta 1942. do danes, 40 drugih podjetij pa začne v kratkem poslovati. Po zadnjih ugotovitvah je v vsej Srbiji in Banatu 1200 industrijskih obratov. Število obrtnih obratov se je zvišalo od 1600 na 35.000.

Bolgarska industrija za predelavo lesa mora na podlagi vladnega dekreta izdelati 400.000 parov lesenih čevljev. V prvi vrsti se mora kriti potreba kmetijskega prebivalstva. Upajo, da bodo do jeseni izdelali 200.000 parov lesenih čevljev.

Število živine na Bolgarskem se je zaradi priključitve novih krajev povečalo za 70 odstotkov. Po zadnjih podatkih ima Bolgarska 2,3 milijona glav goveje živine, 12,6

milijona ovc, 2,09 milijona koz, 1,14 milijona svinj in 18,2 milijona perutnine.

Svobodna žitna trgovina bo zopet dovoljena v Turčiji, toda le postopoma, da se popolnoma zagotovi oddaja žita. Od svobodne žitne trgovine bodo izključena mesta Ankara, Carigrad in Izmir, ker je bila lani zaradi številnih nakupov spekulativnih oskrba teh mest z žitom slaba.

Poostreno nadzorstvo nad cementarnami je uvedla Turčija, ker je spekulacija s cementom preveč narasla. Ker je začela obratovati državna cementarna v Sivasu, more vlada neposredno vplivati na proizvodnjo cementa. Poleg tega je vlada zasegla cementarno v Carigradu in izdala v ta namen 1 milijon turških funtov. Vse turške cementarne so izdelovale pred otvoritvijo državne cementarne v Sivasu na leto 300.000 ton cementa.

Hektarski donos krompirja je v nekaterih romunskih krajih prenizek in zato je romunsko kmetijsko ministrstvo razpisalo tekmo glede proizvodnje krompirja. Denarne nagrade pa dobijo samo kmetovalci, ki nimajo več ko 50 ha zemlje. Večja gojitev krompirja je po mnenju romunskih vladnih krogov potrebna tudi zato, ker je gojitev krompirja v goratih krajih nerentabilna in naj ti namesto krompirja goje krompir.

Romunija je ustanovila z glavnico 20 milijonov lejv Romunski bombažni urad, ki bo skrbel za romunizacijo vseh bombažnih podjetij v Romuniji in za uvoz potrebnih surovin.

V vladnih krogih v Chile razpravljajo o sklenitvi carinske unije med Argentino in Chile, ker bi se na ta način povečala blagovna izmenjava med obema državama

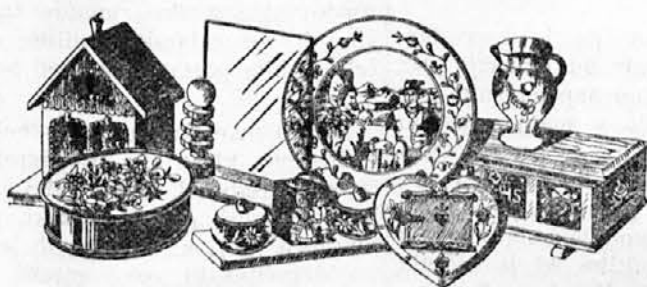
ter pocenilo življenje. Carinska unija pa bi bila potrebna tudi zaradi manjših dobav iz Severne Amerike.

pomagale izkušnje, ki si jih je pridobilo letalstvo. Danes vemo, da redno vejanje vetra v višini narašča in da pridejo naprave na zemlji v poštev samo za male obrate. Veliki obrati pa se morajo napraviti v višini 200 do 300 metrov. Predavatelj je nato opisal nekatere moderne tipe obratov na veter. Skoraj vsi uporabljajo vetrovnice ter imajo aparate, ki regulirajo vetrovnice ter agregate. V času brezvetrja pomagajo akumulatorske baterije ali Diesellovi agregati. Gospodarsko pa se obnesejo samo večji obrati, ki imajo vsaj 1000 kW. Predavatelj je nato opisal načrt obrata, ki bo v kratkem izročen javnosti. Pri 20 m na sekundo bo dal ta obrat 25.000 kilovatov.

Izkoriščanje vetra za pridobivanje energije

Na Dunaju je predaval dr. Dietrich od državne delovne skupnosti o izkoriščanju vetra za pridobivanje energije. Uvodoma je naglasil predavatelj, da si ljudje v bodoče ne bodo mogli privoščiti brezmerne izkoriščanja dragocene surovine premog za pridobivanje energije. Mnogo bolj bo moralo človeštvo izkoriščati sile, ki jih narava vedno znova obnav-

lja, to sta veter in voda. Samo majhen del sile, ki je v vetru, bi zadostoval, da bi se krila vsa energetska potreba gospodarstva. Da se je dosedaj veter tako malo izkoriščal, je vzrok v neznatni gostoti energije v vetru in v njegovi spremenljivosti. Šele v zadnjem času so začeli ljudje zopet posvečati svojo pozornost izkoriščanju vetra. Pri tem so jim zelo

Iz lesa spominčke, skrinjice naše

Vam le Vavpetič izdela po domače

J. VAVPETIČ

LJUBLJANA, Ciril - Metodova ulica 35
(prej Tyrševa cesta)

že v 24 urah barva, plesira in kemično sni obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete, Pere, sušilnonga in lika domače perile

TOVARNA JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Šelenburgeva 3
Telefon št. 22-72.

Ljubljana **umi** Gradišče
tovarna bonbonov in peciva

IZDELOVALNICA HARMONIK
FLEISS JOSIP
LJUBLJANA, BLEIWEISOVA 35
VAM NUDI VELIKO IZBIRO
PIANO IN DIATONIČNIH HARMONIK

Priporoča se:
Drogerija A. Kanc
Ljubljana
Židovska ulica

F. HREHORIČ
Manufakturna veletrgovina na veliko
Ljubljana — Bleiweisova cesta 28

Kuhinjske potreščine, orodje za obrtnike in poljedelstvo, okonje, kroglični ležaji, poljedelski stroji itd.
trgovina z železnino
FERRUM LEON STUPICA
Ljubljana - Gradišče 2 (poleg Uršulink)

Fr. P. Zajec
diplomiran optik
Ljubljana
Ulica 3. maja
Prehod Nebotičnika

Svetlobna telesa, električne stroje in aparate, elektroinstalacijski material, tehnične predmete, elektroinstalacijska dela in vse električne naprave Vam najugodnejše nudi tvrdka
SLAVO KOLAR
Lastnik MILAN KOLAR
Ljubljana, Bleiweisova cesta 25a - Telefon 24-66

OKVIRJE izdeluje specialist **KLEIN**
Wolfova 4

POŠILJKE IZ ITALIJE
v Ljubljansko pokrajino Vam najhitreje in najceneje dostavi mednarodna transportna tvrdka
Marchesi Lombarda S. A.
Milano - Via Arnaldo da Brescia 8
Enkrat tedensko zbiralni vagon
Milano - Ljubljana
Strokovna carinska služba na vseh omejenih postajah - tudi v inozemstvu
Zastopstvo v Ljubljani:
Rajko Turk, Vilharjeva c. 33

Naša kuhinja obratuje celodnevno
Izborna vina, pivo, oranžada, kava itd. v gostilni
„Pri Lovcu“
Rimska cesta št. 24 — Telefon 46-95

*
Papirna in kartonažna industrija
*
Telefon: 23-07, 34-81
*
I. BONAČ SIN
Ljubljana, Čopova ul. 16
Vsakovrstna kartonažna, papirna in kartonska embalaža, papirne servijete, toaletni papirji, registratorji, mape, parafinirane čaše za med in slično, tekstilne stročnice, itd. itd.

JOS. L. ŠILIH SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA
Zastopstva in korespondenti v vseh industrijskih in trgovskih centrih. — Redni vagonski in zbirni promet.

HRVATSKA DEŽELNA BANKA D. D., podružnica Ljubljana
CENTRALA V ZAGREBU
Podružnice: Beograd, Crikvenica, Karlovac, Ujvidek, Osijek, Sušak, Zemun — Delniška glavnica: Kn 100.000.000.—. Rezerve cca: Kn 30.000.000.—
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje!